Ч. 241. Львів, неділя дня 29. (16.) жовтня 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на **„РУСЛАНА“**
виносить: **в Австриї:**
на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.
Телефон Редакциї ч. 1484.
Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руско ми серце і віра руска“. — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх.** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну застерогу.

Рекламациї лише неопечатані є вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Знаменна промова міністра-предсїдника барона Ґавча.

(△) Вчера, як ми вже звіщали, мав забрати слово в посольскій палаті міністер-предсїдник бар. Ґавч, а після того можна було сподївати ся проясненя полїтичного і парляментарного положеня. Тимчасом положенє остало так невиразне, як ще може нїколи в подібнім станї полїтичного і парляментарного пересиленя.

Се дає привід до всяких здогадів, комбінаций і вістий, котрі вводять ще більший заколот.

Імовірно, як деякі запевняють, бар. Ґавч подасть ся на завтрішнім послуханю о відставку з цїлим кабінетом, котрої цїсар не прийме а поручить єму утворити новий кабінет.

В часї парляментарної перерви, котра від нинїшнього дня потриває до 6. листопада, бар. Ґавч буде міг сповнити сю задачу, впроваджуючи до кабінету двох ческих міністрів.

Бар. Ґавч був приневолений глядїти сталої парляментарної більшости, а кождий тверезий і незапоморочений полїтик признасть, що парляментарна більшість в Австриї неможлива анї без Нїмців, анї без Чехів, сих двох найвизначнїйших народів монархії. Розуміють се також поважнїйші полїтики в Нїмецко-народнім Союзї, але не хотять зрозуміти нїмецкі загорільцї радикали, котрим не розходить ся о успішну дїяльність австрийскої державної ради, бо їх почуваня линуть де инде. Тимто сї крайні живла в Народно-нїмецкім Союзї опирали ся і опирають ся покликаню до кабінету двох ческих міністрів, хоч тілько сим способом можливо втягнути ческих послів до спільної законодатної роботи.

Отсей опір крайних живел проти всякої успішної роботи в державній радї викликав в промові міністра-предсїдника різкі вислови звернені не тілько проти нїмецких радикалів, але проти всеї радикально-социялїстичної струї, яка грозить державі розладом і розстроєм і намагає ся насилою, та погрозами приневолити правительство і законодатну власть до сповненя своїх домагань.

Міністер-предсїдник вказав у своїй промові, що сї радикальні живла для осягненя своїх партийних полїтичних забагів надуживають дорожнї, котра зарівно доскулює всїм верствам населеня.

Бар. Ґавч зазначив, що держава, наколи має остати державою, не може стерпіти того, щоби урядники, котрих обовязком берегти лад і спокій, виступали з погрозами, наколи до певного означеного ними речинця їх домаганє не буде вдоволене. Погрози, що тодї они почнуть анґлїйским способом поступати (мають тут на думцї недавну ворохобню в Анґлїї) напятнував бар. Ґавч яко злочин, бо се довело би до руїни купецкого, торгового і промислового стану.

При тім вказав також, що перепон в зарадї дорожнї треба глядїти в самій державній радї, котра показала ся неспосібною до роботи, а хоч має полагодити багато пильних і важних справ, не спромогла ся від 5. жовтня до тепер нїчого вдїяти. Се приневовило правительство до обдуманя способів і доріг, якими можна довести ся витвореня парляментарної більшости і так запевнити можливість всякої законодатної роботи.

Міністер-предсїдник вказав на потребу скріпленя парляменту в австрийскім напрямі, а се може послїдувати тілько тим способом, наколи всї народности зєдинять ся до сеї роботи, бо подїї останних часів вказують на се, що всї ті, що бажають ще ладу і порядку в сїй державі, повинні собі до того подати руки.

Отсею промовою вказав виразно бар. Ґавч, що крайний полїтичний радикалїзм і загорілість є причиною розладу і розстрою і тому потреба проти сих струй рішучо виступати всїм живлам, котрі бажають удержаня Австрийскої держави. Вказуючи з одного боку на крайні радикальні живла яко причину розладу, звернув ся бар. Ґавч до представників польского кола і ческого клюбу, взиваючи їх до спільної роботи.

Промова бар. Ґавча а відтак і промова предсїдника польского кола д-ра Л. Білїньского, котрий розвинув у нїй погляд на полїтику Поляків в Австриї, де они з єї підмогою добили ся такого значного розширеня своїх прав і такого впливового становища в монархії, повинні приневолити до задуми над сими обома промовами представників українсько-руского народа в державнїй радї, а особливо ту частину руского клюбу, котра бажає дїйсно парляментарною дорогою довести наш нарід до рівноправности поруч инших австрийских народів. Як в австрийскій державній радї крайні живла, котрим зовсїм не залежить на єствованю Габсбурскої монархії, спиняють всяку реальну і успішну роботу, а там заподївають превелику шкоду всему населеню держави, так і посеред українсько-руского народу розкладові крайні живла, котрі можуть єствувати тілько в каламутній водї і не добро народу, але свої партийні цїли мають на оцї, не допускають до поважної роботи позитивної, котра постепенно може довести наш нарід до повної рівноправности і високого национально-полїтичного і культурного поступу. А там, де єсть позитивна робота, нема місця для радикалїзму. І над тим повинні поважні члени українсько-руского клюбу добре призадумати ся.

Досьвід чужих най буде нам поукою!

(Конець).

Дотепер туманено нарід і тому не міг зориєнтувати ся в справі. А треба знати, що сї самі масони, що в Парижи в палатї послів ухвалюють протикатолицкі устави, коли приїдуть в свої виборчі округи, виступають яко ревні католики. І так н. пр. провідник социялїстів, Jaurés, сам учив свою донечку катехизму. Тепер, коли она дійшла до повнолїтности, вступила до монастиря, щоби випросити у Бога навернене вітця. Отець знов того масона над масонами, того Waldeck'a-Rousseau, приняв в своїх добрах вигнані монахинї, а той сам Waldeck-Rosseau, заким став міністром, виступав яко адвокат римскої Куриї в однім процесї. Теперішнїй президент кабінету п. Caillaux був питомцем Єзуїтів, а звернув ся він против релїґії доперва тодї, коли оженив ся з протестанткою-розвідкою, а що то супружество зробило зле вражінє, оголосив, що богослужебний леґат, полишений єго батьком, а дотепер ще не впроваджений в житє, буде тепер впроваджений і через три місяцї в кождім селї єго виборчого округа відправляли ся Служби Божі за усопшого єго батька. Сам Caillaux був що день на одній з них, а потім говорив до виборців: „Бачите, мій противник бреше, говорячи, що я не є католиком, прецїнь що дня даю на Службу Божу за душі померших“.

В такий спосіб туманено нарід через довгі лїта. Тепер однак зачинає нарід оцїнювати положенє. Епископи сейчас по ухвалї устави в 1901 р., конфіскуючи церковні добра, постановили, що будуть бороти ся лише що до релїґійних справ, а в материяльних справах піддадуть ся приписам устави. Вид тих тисячів сьвящеників жиючих тепер в убожестві, нераз навіть в нуждї, робить могуче вражінє на нарід. Сьвященики жиють лише з пу-

Комедия без автора.

Жарт в однїй дїї Ізидора Воробкевича.

З драматичних творів Із. Воробкевича доси нїщо не було друковане. Тілько тепер друкують ся єго важнїйші сценїчні писаня: Гнат Приблуда, Бідна Марта, Новий двірник і Блудний син, — а инші так мабуть і лишать ся в рукописях, бо се переважно оперетки, котрих без музики не варто друкувати, тим більше, що музика у них важнїйша частина, як текст. З тих праць, не призначених до збірного виданя, варто бодай у фейлетонах часописи подати веселий жарт Воробкевича п. з. „Комедия без автора“. Сам Воробкевич каже, що він сей жарт написав „після своїх і чужих думок“ 1889. р. В сїй „Комедиї без автора“ є одно місце з докором львівскій „Рускій Бесїдї“ за те, що по кілька років перетримувала нові працї авторів і не відзивала ся про них. Таке лучило ся самому Воробкевичеви і він на те гірко нарікав у листї з 1889. р., сей лист був друкований в „Руслані“ 1909. чч. 14—16. На рукописи „Комедиї без автора“ написано: „Присьвящаю сей маленький твір моєму дорогому другу і кумови Ом. Ол. Поповичу. Данилс Млака. В Чернівцях, 10 марта 1889“. — *О. М.*

Особи.

Ґраф Добростаньский.

Ґрафиня Ельвіра, жена єго.

Марцеля, їх дочка.

Барон Романьский старший, стрийко молодшого Романьского.

Барон Юлько Романьский молодший.

Жан, єго льокай.

Зоська, покоєва Марцелї.

Мартин, старий слуга ґрафа.

Дїє ся в парку Добростаньского. В кутї сцени стоїть альтанка.

Сцена I.

Мартин і Зоська.

Зоська. Що? довідав ся, Мартине?

Мартин. Червінчиків у него без рахуби, сими очима бачив.

Зоська. У кого?

Мартин. У льокая того панича, про котрого ви...

Зоська. Що мене льокай обходить?

Мартин. Фе, панно Зоско! І вже носиком до гори?

Зоська. Я про панича питаю ся, а не про льокая.

Мартин. Я слуга і він слуга; наша доля однакова, ми собі рівні.

Зоська. Щось з ним говорив?

Мартин. Ет, говорив про нашу біду і нужду. Служба не цукор.

Зоська. Як виглядає він?

Мартин. Ет, як кождий мужчина; має ніс, має рот, має вусок, має...

Зоська. Се все я знаю. Як зве ся він?

Мартин. Як всї паньскі льокаї. Мосьє Жан.

Зоська. Хто так зве ся?

Мартин. Таже льокай!

Зоська. Що менї до льокая? бажаю знати, як єго пан зве ся.

Мартин. А знаю ж я, як? Я пана не бачив, дома єго не було; а як би і був, то годї менї про се довідати ся, бо не випадає воронї з орлом розмовляти.

Зоська. Єго імя і прізвище дуже рада би я знати.

Мартин. На те я не цїкавий; про мене нехай і Макадом зве ся.

Зоська. По щож я тебе туди посилала?

Мартин. Щоби з льокаєм познакомив ся, побалакав, поговорив.

Зоська. І щоби довідав ся, як зве ся той хороший кавалєр, єго пан, і чого сюди приїхав?

Мартин. Зоско, вірте менї, годї що було довідати ся. Той льокай лисом підбитий, такий мудрагейлик і крутар з него, що пари єму шукай. Пічну сеї, він другої закрутить; мене про се друге і десять раз випитує, а я — як здорові знаєте — на голову не впав, я єму за одну брехню таки зараз десять назад

Зоська. Об чім же ви розмовляли?

Мартин. От послухайте, моя шановна Зосенько. Поставив він на стів фляшку чудового вина — менї і тепер слинка в ротї — а при винї не одно базїкає ся; старі, давні думки наче з гробу воскресають, а лїта молоді, — ті весняні цьвіти перед тобою маячать неначе б говорили: „Ми не вернем до тебе в гостї, хоч би-сь ждав нас і на кедровім мостї“і

Зоська. Кінчи, старий, часу не маю...

Мартин. Хвилями він мовчав, а я слухав, а як я мовчав, то він слухав.

Зоська. Не баламуть, Мартине; відай підхмелив ся? Шкода мого заходу, мого лискучого таляра.

Мартин. Чому шкода? Думаєте, що старий Мартин дуренько? Нї, нї, паннуцю Зоско! Знає він гріш шанувати, він на віку і зломаного крейцара марно не стратив. Он тут він (*показує*).

Зоська. А що зорудував? Нїчогісїнько! А вино хто заплатив?

Мартин. Мосьє Жан; я, бігме, що нї! Не мав бим глуздів! Панно Зоско, коли вам на другий раз такого справного шпігуна, як я, треба буде то я завсїгди до услуги готов, мій адрес знаєте. Лише старайте ся, щоби битий, лискучий талярик був на поготові (*відходить*).

Сцена II.

Зоська сама.

Зоська. Старий блазень, нездатний тепер до нїчого. Може колись спритнїйший був. Там стою, де вчера. Не довідалась і стілько, що чорного під нігтем. Що я скажу паннї Comtess-ї? (*дивить ся в парк.*) Чую, зашелестїло щось. Що бачу? От ген ті два чужі арґонавти, ті загадочні сфінкси. Дивись, як тихцем парком закрадають ся... Може они бандити, бриґанти, башибожуки, гайдамаки? І таких птиць я не страхаюсь. Не жахайтесь, щиґлики; я сильця і стрільби не маю; сьпівайте, щебечіть, щоб увесь сад лунав; пізнала вас голосочку! Чогось переполошені... Щоденне піря на них, благородїєм не пахнуть. Прямісенько до мене йдуть. Я нїчого не провинила... Що тут менї бідній робити? Заховаю ся тут у кущик. (*Ховає ся*).

Сцена III.

Барон Юлько Романьский молодший і єго льокай Жан, оба в поединчій, запорошеній одежі.

Жан. Чи довго таке незносне і прикре житя провадити мемо? Бігме, що не до втриманя!

Романьский. Ах поки комедия не

бличної милостині, жиють в убожестві, навіть в нуждї, напастовані безнастанно правительством, котре однак часто приневолене уступати. І так устава постановила, що від певної дати Службу Божу правити публично будуть могли лише сї сьвященики, що в своїх парохіях заложать товариства заборонені Папою. Означеного дня у всїх парохіях у Франциї відправило 80.000 сьвящеників Служби Божі публично, а церкви були переповнені. Вечером того дня мінїстерство пересьвідчило ся з рапортів префектів, що потреба виповісти 80.000 процесів. На другий день то само повторило ся; на третїй день внесло правительство до парляменту новелю, силою котрої знесено заказ відправлюваня Служби Божої публично.

Устава о роздїлї Церкви від держави загорнула Церкві всї фондациї, всї маєтки і полишила її в цїлковитій нуждї. Правительство сподївало ся, що в той спосіб не будуть могли удержати ся католицкі школи. Стало ся инакше! Не лише побільшило ся число шкіл, але і потреба було закладати нові учительскі семінариї, бо показала ся більше чим перед тим потреба учителїв і учительок до католицких шкіл. Побудовано много шкіл не лише народних, але і середних, а унїверситети католицкі в Тулюзї, Лїль, Анжер, Парижі, удержувані жертвами католиків, розвивають ся сьвітло, а навіть заложено нові катедри. Не тілько що старі дїла тривають, але і нові повстають. Найважнїйшим з них, обіймаючим всї царини житя є Action populaire de Reims. Є се дїло суспільне, зачате сьвящеником Lersy в 1901 р. в Reims і тому то оно так називає ся. Нинї обіймає оно цїлу Францию, а навіть зачинає ширитись в цїлім католицкім сьвітї. Дїлить ся оно на дві части: релїгійну і суспільну. Суспільна занимає ся добутком материяльним робітничих верств; однак не сама она виробляє тих дїячів; кількох людий досьвідчених в тій працї, сьвящеників і правників, їздить по Франциї і устроює серії конференций для сьвящеників, для женщин, для людий сьвітских бажаючих співдїлати. Вчать они, як закладати акцийні товариства, каси Райфайзена, спілки споживні і щадницї. Вплив тої акциї є величезний. Головно може відбиває ся се на молодежи. Товариство молодежи академічної завдячує свій розвій сїй як раз народній акциї. В сїм роцї в маю при закінченю річного зїзду в Церкві Серця Ісусового на Montmartre в Парижі десять сьвящеників роздавало св. Причастіє сїй молодежи від 7. рано до полудня. По полуднї зійшла ся молодїж в найбільшій салї Парижа в Mariege St. Paul і там приймано делеґатів молодежи робітничої, але около 5.000 молодців не мало вже місця в салї і були приневолені стояти на улицї перед салею. Потім в походї пішли всї до церкви Notre-Dame і показало ся, що так величезна Церква не могла їх помістити.

Так то прекрасно розвиває ся католицкий рух у Франциї. Наколи так дальше пійде, то за яких десять лїт Франция буде мала більшість католиків в Думі, а тодї правдоподібно прийде хвиля, коли католики возьмуть керму правлїня у Франциї.

* * *

Нехайже ся праця духовеньства француского буде взірцем правдиво апостольского душпастирства.

Автор повисшого відчиту був в кілька днїв потім в станїславівскім Ординариятї. Треба подивляти сего сьвященика, а передовсїм єго ориєнтацийний змисл, єго широку душу і єго високу ідею апостольску. В розмові між иншими виразив сей сьвященик своє велике зчудованє, що з усїх держав цїлого сьвіта одинока Росия замкнула доступ для католицких місионарів. Всюди на цїлім сьвітї є свобода проповіданя слова Божого — одна лишень Росия відказує сеї свободи. Що границї Росиї замкнені для свободи проповіданя слова Божого, то можна собі хиба тим пояснити, що ще нема відповідних місионарів. По правдї се був би сором, — закінчив сей француский сьвященик — коли би Росия отворила границї, а у Русинів католиків в Галичинї, — котрі єдино є покликані до сповненя католицкої місиї, коли не в цїлій Росиї, то бодай в полудневій єї части, т. є на Українї — не було би сьвящеників-місионарів, які би не лишень без платнї, але й з усяким пожертвованєм приняли ся трудів місийних. Ся влучна увага сьвященика чужого нам обрядом і народностию повинна нас сильно засоромити...

Допись з Надвіряньщини.

Година їзди зелїзницею з Станїславова в напрямі полудневім і ми опинимось в чудовім містї, в Надвірній, яке виріжняє ся від инших галицких міст тим, що є незвичайно чисте, улицї просторі, хідники гарно вимощувані — здаєсь, що на внї всьо в порядку, коли ще прийде електричне осьвітленє, над якого заведенєм працює від пів року спілка.

Що до зверхнього вигляду то можна ще стерпіти, але не годен стерпіти внутрішної байдужности тих населенцїв а особливо Русинів, які творять значну більшість населеня, а мимо того нїчим не можуть похвалити ся. Навіть така пекуча справа, як справа рускої народної школи зупинилась на мертвій точцї і анї руш не годна наперед посунути ся. По правдї та по закону народна школа в Надвірній повинна бути цїлком чисто рускою, бо вже де як де, а в Надвірній не найдеш і на показ Поляка, крім судовиків та адмінїстрацийних урядників, однак задля сеї малої горстки людий удержує ся польску школу, в якій наші дїти винародовлюють ся, та виспівують польскі краковяки та незрозумілі для наших і жидівских дїтий піснї. Тому вже крайна пора, щоби місцеві чинники заняли ся пильнїше народною школою.

Нелїпші відносини є в судівництві, але противно можна сказати невиносимі, де цїлком не шанує ся прав нашої мови, хотяй в сїм містї має свою резиденцию радикал-адвокат, який в справах судових є всїм иншим лише не Українцем. Він потрафить гірше жида, або Поляка здирати свій нарід, потрафить хлопа викинути за барки з канцеляриї, мимо того, що єго канцелярия виключно хлопска і живе з кервавицї нашого хлопа, то мимо того ним погорджає, називає єго голотою. Сей павок, що не знати яким способом признає ся до Русинів, а навіть належить до радикалів, має крайно обскурні погляди на шкільництво, на наші патриотичні потреби та жертви. Всїлякі декларациї та чеки, які приходять з Рідної Школи, Руского Товариства Педаґоґічного, кидає прямо до коша, бо для скупаря лекша смерть чим розлука з грошем. Ну, але най там єго скупість, але він має ще одну прикмету а то „властилобіє“.

Є в Надвірній „Руска каса“, заложена місцевими патриотами; на довгий час перед приходом радикала-адвоката, мала всїлякі данї до гарного розвою і певно вже далеко висше стояла би, як би не смиренність місцевої інтелїґенциї, яка вже на саме слово „радикал“, не запевнившись про єго порови і спосібности, вибрала єго директором касиєром. І він тепер, яко касиєр, забравши ключі від каси, цїлими місяцями там не показував ся, не приходив навіть на засїданя, хотячи в сей спосіб єї розбити, або стероризувати дирекцию і забрати касу до себе, до своєї канцеляриї і в подібний спосіб як Лагодиньский в Делятинї, зробити собі з неї синекуру.

Він і в сїй касї синдик, виконує всїлякі правні чинности, споряджає скрипти довжні, табулярні поданя, за що каже собі добре платити, але впис на єго поданя виконаний по польски, бо він держить ся засади „шанованя рускої мови в судах“, хотяй перед тим часом, як синдиком був др. Михайло Луцкий, вписи табулярні були виконані по руски. — Також земельний банк гіпотечний, який випозичив позички кільканайцятьом господарям в повітї, має завдячити сему панови, що інтабуляцийний впис виконаний польскою мовою. За всї ті свої чинности і свою радикальну дїяльність має велике признанє в судейских кругах, яким надмірно підлизує ся і наскакує, а за що дістав вповнї для себе заслужене радикальне назвиско »porządny Rusin«.

Свого часу війшов він в склад членів будучої спілки для продажі худоби і вложили на него основники-члени, мимоходом кажучи самі селяни, обовязок скликати установні збори, однак мимо упливу пів року сих зборів не скликав, анї не зложив нїякого звіту.

Словом, дїяльний меценас, на всїх областях нашої полїтики економічної працює і бідачиско з перепрацюваня висох як Лагодиньский в Делятинї; за сю працю певно радикальна партия поставить єго поруч з Лагодиньским на кандидатів до парляменту з округа Надвірна ітд.

Взагалї цїлий повіт, а радше сказати рейон д-ра Лагодиньского стоїть облогом і чекає на народних робітників. Є вправдї дїяльнїйші одиницї між сьвящениками, однак ті нїчого не можуть робити мимо найлїпшої волї, бо радикали підкопали їх значінє, а другим сьвященикам відобрали охоту до працї через свою підпольну руйнуючу роботу, тому Надвірна з отвертими раменами прийме дїального сьвітского інтелїґента адвоката чи там лїкаря, який зуміє і схоче працювати над народом.

Подорожний.

скінчить ся. Всему стрийко виною. Затяв ся химерний старий, мене, не питавши, nolens volens подружити. Таже і я свою волю маю! Таже не жиємо в тих часах, де воля старшого молодшому була зелїзним ярмом! Але і сокіл на голову не упав, полинув собі на волю, обридла йому клїтка.

Жан. Я, бувши вами, вперед був би довідав ся, яку кралю він для вас вибрав, і аж тогди, як не по вашому смаку, був би на сю кляту вандрівку пустив ся, а не так, нї сїло, нї пало, гай! далї в сьвіт за очи!

Романьский. Говори здоров! Чиж не питав, не молив, не просив я його? А хотїв же він менї, — той варвар, той деспот — одно словечко сказати, ту тайну відкрити? Знаю я, як стрийки своїх братаничів женять! — Гріш у них ґрунт, а серця не питають. Щоб запала ся та стара мода! Я з нею на крихточку не згоджую ся. Тепер инші часи настали.

Жан. Як покмітять пан барон, що птички з клїтки вилетїли, то будуть сердити ся; ті кілька волосків, що на лисинї сьвітять ся як колючки в їжака, горі станутъ.

Романьский. Нехай гнїває ся! Наварив пива, нехай випиває. *(Павза)*. Єго злість, єго гнїв, як та булька на водї. Знов він подобрів. В стрийка бігме що жовчи нема. Що мав иншого робити? Не гукав він може на мене? Не казав він, щоб я більше єго порога не переступав? Жан, ти добре знаєш, що єго слова для мене сьвяті були, та коли він мене з хати вигнав, то нехай вибачає. Що хотїв, то я і зробив.

Жан. В горячцї чоловік не одно говорить, не одно...

Романьский. Я єго параґраф буквально зрозумів, без коментарів і викрутасів! Не говори менї, як та баба — всеугадниця і баста! Скажиж менї, Жан, що ти довідав ся про паньство сего пишного замку?

(Дальше буде).

З державної ради.

На вчерашнім засїданю палати послів вела ся в дальшім ходї буджетова розправа. Перший забрав голос мінїстер предсїдник бар. Ґавч. На початку своєї промови обговорив бесїдник справу дорожнї і урядників.

В пожалуваня достойчий спосіб — говорив премієр — ужито дорожнї, яка в рівній мірі доскулює всему населеню, до партийних полїтичних цїлий. (Потакуваня, негодованя). Розумію — говорив бар. Ґавч — що є сторонництва, які уважають те загальне нещастє за поміст, по якім дійдуть до висшої точки, нїж они тепер є. (Перериваня). Ваші перериваня не здержать мене нїколи від голосного висказаня правди. (Буря і оклики на лавах социялїстів: „То неправда“). В часї обговорюваня дорожняної справи зазначувано передовсїм один момент, роблячи з сего закид правительству, іменно, що додержить вірно умови з другою половиною держави. Був то досить успішний середник, бо ті, для котрих він виготовлений, є спосібні до подібних уваг і замітів проти правительства. Палата може бути глибоко про се пересьвідчена, що бесїдник під нїяким услівєм не відступить від сего, що заявив палатї, або котрому небудь сторонництву.

До трудностий, що звязали ся з дорожнею, належать однак ще о много грізнїйші появи. Єсли держава хоче остати ся державою, єсли правительство не хоче зречи ся бути правительством, то щось подібного, що доси дїяло ся, на дальше рішучо годї стерпіти. Бо, прошу панів, побіч урядників маємо ще широкі верстви населеня, горожан держави, котрі зголошують ся що кілька лїт до правительства, не вже з просьбами, але прямо з погрозами, які ще скріпляють ся в даних обставинах, а на вічах, особливо коли розходять ся о віча зелїзничників, посувають ся до тої степени, що входять в такий стан річий, яких навіть при найбільшій терпеливости не можна толєрувати. (Потакуваня і невдоволеня). Єсли говорено, що на випадок, єсли до назначеного речинця не будуть сповнені якісь домаганя, то поступить ся на анґлїйский спосіб, то, прошу панів, дуже добре знаємо, що під тим належить розуміти, а то, поважані панове, є вже злочин. (Живі потакуваня. Обуреня). Звідки властиво весь наш купецкий стан (Довготреваючі перериваня) цїлий наш промисл і торговля мають бути виставлені на подібн речинцї і небезпеки?

Однак мало тих всїх трудностий, які представив я коротко високій палатї, най буде менї вільно заняти ся тими о много більшими трудностями в самій палатї. Полягають они на тім, що палата має полагодити кілька важних справ, а вигляди на їх полагоду, взявши на увагу дотеперішний перебіг від 5. жовтня, є незвичайно малі.

То, річ природна, змусило правительство призадумати ся над дорогами, які в парляментарнім житю ведуть до цїли, зглядно до вступленя на ті дороги, щоби утворити більшість, котра могла би в належитий спосіб сповнити ту задачу. При тій нагодї висказує бесїдник вдоволенє правительства зі становища польского кола, яке до правительства відносить ся завсїгди дуже приязно, та в важних хвилях є єго підпорою.

П. Зайц: Що то коштує! (Веселість, перериваня).

Бар. Ґавч: Правительство держить ся вірно своєї на скрізь австрийскої проґрами, яка з природи річи полягає на засадї, що кождий нарід в Австриї є покликаний до участи в справах правлїня і в державній адмінїстрациї і кождий нарід має право дбати про свій господарский і просьвітний розвій. На основі тої засади звернуло ся правительство також до представників ческого народа. Програма не була би австрийска, наколиб представники так великого і розвиненого під кождим зглядом народа як Чехи, не хотїли би до тих жаданъ прилучити ся. Я бажав би на сїм місци як найвиразнїйше ствердити, що то правительство власне само зближило ся до представників ческого народа. Бесїдник заявляє, що ческі представники не накинули ся правительству. Правительство є на се, щоби грати ролю посередника, а іменно льояльного посередника поміж великими ґрупами палати, котрі власне бажає приєднати для осягненя висше наведених цїлий.

На жаль — як вже знаєте — ті змаганя правительства не довели до нїчого. Мимо сего однак є певним, що всяка успішна праця сеї палати є неможлива так довго, доки до спільної працї не дасть ся приєднати представників ческого народа. (Живі оплески, перериваня).

П. Мільверт: До спільної працї з певностию, але без заплати!

П Й. Найман: З рівними правами, тодї ми готові!

Бар. Ґавч: Правительство не занимає становища, що хтобудь може бути виключений з тих місць, бо належить до певного австрийского народа. (Перериваня). Розбитє переговорів є для правительства може немиле, але для будучого розвою таке розбитє нїчого не шкодить. Скріпленє того парляменту, по моїй думцї, може наступити лише в австрийскім дусї, який лучить в собі всї народности, або також взагалї до такого скріпленя не прийде. Подїї останних часів вказують на потребу злуки всїх тих, котрі ще бажають порядку в тій державі. (Перериваня, буря) і котрі не хотять піддати ся теророви примінюваному в тій палатї безнастанно, підчас мови кождого мінїстра, а навіть в кождій комісиї. Все однак єсьм ще пересьвідчений, що та наука колись сповнить ся.

Виглядів при жаданю нових парляментарних відносин не можна назвати рожевими — говорив мінїстер — але противно є они дуже неясні.

Не можу оборонити ся перед тими поважними побоюванями, котрі у мене є може тим більші, що не потребую впевняти, що єсьм сердечним приятелем тої високої палати та правдивим приятелем кождої парляментарної системи взагалї. Мимо сего, що теперішна хвиля є така непевна, то не хочу кінчити моїх виводів, не висказавши надії що до дальшого розвою парляментаризму в Австриї.

В виду того, що в теперішнім часї все є скоро минаюче, бесїдник висказує надію, що також і для сеї палати настане день, в котрім сповнять ся надії австрийских народів,

звязані з новим парляментом в день єго народин. Таким горячим бажанєм міністер-предсїдник скінчив свою промову.

Опісля промовляли пп. Штайнвендер, Вісковски (ческ. аґр.) і Л. Білїньский.

П. Білїньский обговорює в своїй промові відносини польского кола до правительства. Він заявляє, що польске коло вело все державну і династичну полїтику, бо польский нарід діставшись під австрийске пановане, найшов в нїм добру опіку для свобідного розвитку, найшов тут свої народні ідеали і тому задержує монархови і єго династиї незломну вірність. Тому то, коли буде ходити про якісь важні державні справи, польске коло полагодить корисно в інтересї держави і династиї і на будуче буде держати ся сеї полїтики. Та за се повинен також край діставати щось від правительства для свого розвитку. Відносини отже польского кола до правительства будуть залежати від сего, як се правительство заховає ся що до потреб краю. А найважнїйшою такою потребою є будова каналів, якої бажає цїле населенє, бо сподїє ся працї і усуненя переселеня. Бесїдник порушив дальше також инші господарчі справи, як жаданя малих рільників, знесенє найнизших степений домово-клясового податку і т. в. В дальшій мові займає ся бесїдник питанєм, як повинен парлямент впливати на адмінїстрацию і висказав становище польского кола до парляменту.

Дальше прихиляє ся бесїдник за коалїциєю великих сторонництв, за парляментарцим правительством, за союзом. До сего покликані передовсїм Нїмцї, Чехи і Поляки.

Що до польско-руских відносин бесїдник каже: В останних двох десятилїтях зробили Русини дуже значний поступ на просьвітнім і господарскім полї, а також мають они вже дуже розвинену інтелїґенцию. Обидва народи мусять отже так уладити ся, щоби могли свобідно дальше розвивати ся. Сего бажають також Поляки. Може бути, що нинї в наслїдок борби о галицку виборчу реформу є дещо неприязний настрій. Виборча реформа відповідаюча народним і суспільним потребам Галичини мусить бути переведена.

Спільно з тим можуть бути за посередництвом Поляків полагоджені також просьвітні жаданя Русинів.

Єсли не будемо мати перешкоди, то дійдемо до того, що протягом лїт будемо могли жити побіч себе.

Потім порушує бесїдник ще польску справу на Шлезку, дальше справу дорожнї, урядниче питанє і бажає угоди Нїмців з Чехами. Вкінци звертає ся до президента мінїстрів, щоби повів палату, злучив сторонництва і то як найскорше, щоби не було за пізно для народів і для парляменту. (Оплески).

На сїм перервано наради і замкнено засїданє до нинї.

Італїйско-турецка війна.

Росия супроти італїйско-турецкої війни. Печать правицї і националїстів в Росиї накликує горячо до визисканя веденої тепер італїйско турецкої війни під полїтичним зглядом. Ходить передовсїм о отворенє дарданельского проливу для воєнних кораблїв, о усуненє засади міжнародного права, що росийска чорноморска ескадра служить лише для цїлий Чорноморя. Що росийска дипльоматия і без того сильно інтриґує, особливо між балканьскими словяньскими державами, для своїх державних цїлий, про се знає цїлий сьвіт, а що не примінює ся до поклику і рад националїстів, сему винно внутрішне ослабленє, що тяжить над Росиєю ще від часу війни з Японією.

На полї бою. З Триполїсу доносять під датою 26. с. м.: Нинї рано напали Араби на чоло італїйского війска біля Бумелїяне, але відперто їх зі стратами Італїйцї мають кількох радних. Специяльний сьвітливець (фотоґраф) анґлїйскої телеґрафічної аґенциї „Central News“, що повернув з Триполїсу на Мальту, заявив, що положенє Італїйцїв в Триполїсї є погане. Є обава, що наступить проголошенє сьвятої війни і тодї мусїли би Італїйцї напружити цїлу свою енерґію, щоби охоронити ся перед катастрофою. Лїве крило Італїйцїв є сильно загрожене. На случай, як Араби і Турки зуміють проломати се лїве крило, цїла позиция Італїйцїв в містї стала би критичною. Консулї европейских держав в Триполїсї готовлять ся до оборони.

Турки і Араби є дуже сильні і борють ся так хоробро, що Італїйцї в минувший вторник мусїли цофнути ся і коли би не артилєрия італїйских воєнних суден, битва покінчила би ся для Італїйцїв програною. Італїйцї стратили в битві 500 вбитих жовнїрів. Цїла одна компанїя берсалїєрів стала вирізана до одного. Дописцї часописий мусїли підписати реверс і дати слово чести, що про сї випадки не будуть писати до своїх дневників. Сей сьвітливець був одиноким, від котрого такого реверсу не взято. В рядах італїйскої армії панує вельми поганий настрій і італїйскі офіцири пересьвідчили ся, що побіда над Турками не так легка, як з початку думали.

„Berl. Tageblatt“ доносить з Триполїсу, що борба під оазою Триполїсу вела ся на кількох точках, бо Турки і Араби заатакували італїйске війско в ріжних місцях. Дуже тяжкі страти поніс полк берсалїєрів ч. 11. Битва тревала аж до полудня і взяла в нїй участь також тяжка артилєрия італїйских воєнних суден. До сеї пори відбувають ся ріжні подрібні стрічі. Італїйцї понесли вяжкі втрати, та не подають урядово чисел, бо боять ся, щоби ся правда не викликала злого враженя в Італїї.

Трудне положенє Італїйцїв. »Loc. Anz.« одержує від свого специяльного дописця з Триполїсу депешу про трудне положенє італїйского овладного корпусу. Італїйский віддїл, висланий на полудне Триполїсу, а зложений з 2 полків піхоти, артилєриї і кавалєриї, не потрафив посунути ся вперед. Цїла виправа по 3 годинах походу дістала ся між піски пустинї і мусїла завернути. На полудни від міста Триполїсу стоїть тепер 30.000 арабских їздців під проводом турецких офіцирів. Передні турецкі сторожі стоять о 12 кіл. на полудни від Триполїсу. За передними сторожами стоїть головний корпус турецко-арабский, сильно укріплений серед тамошних гір.

Передні італїйскі сторожі на захід від Триполїсу є слабі, а цїле запровіянтованє для італїйского корпусу в Триполїсї відбуває ся в Італїї. Конї, мули і осли доставлені з Італїї показали ся непридатними до тяжкої служби в піску, бо не є до сего треновані. Треба їх два рази денно поїти замість раз на два днї, як сего вимагає недостача води. Італїйске війско держить ся добре, але серед него поширює ся холєра.

Кровава управа в Триполїсї. Берлїньскі дневники пишуть, що по битві в дни 22. с. м. Італїйцї арештували 100 Арабів в самім містї Триполїсї а поверх 2.000 Арабів в оазах і всїх поставлено перед воєнний суд. Першого дня розстрілено 20 Арабів, а екзекуциї відбувають ся щоденно. Італїйцї є розчаровані, бо крім Бедуїнів виступили до бою із ними також Араби, що мешкають в містї і оазах.

„Secolo“ доносить, що в найблизших днях 10.000 жовнїрів відпливе з порту Сиракуз до Триполїсу.

Туреччина глядає союзників. „Tanin“ доносить в справі намірів Туреччини приступленя до одного з союзних гуртів в Европі, що Туреччина дїйсно хоче жертвувати свою союзну поміч тій державі, що жертвує їй тепер певні користи.

Торговельні втрати Австриї. „Die Zeit“ пише, що наслїдком війни в Триполїсї австрийска торговля деревом поносить значні втрати, бо Італїя закуповувала доси річно за 50 до 60 мілїонів корон. Наслїдком війни вивіз австрийского дерева значно зменшив ся.

Вторкова битва в Триполїсї. Триполїтаньский дописець „Frankf. Zeitung“ телеґрафує, що Італїйцї втратили у вторник 300 вбитих і кількасот ранених. Правдива війна аж тепер зачинає ся. До турецкої армії прилучили ся цїлі племена Арабів в числї 30.000. Ждуть приходу ще двох племен. Прибуло кількох штабових офіцирів в Туреччини. Начальний вожд турецко арабских війск Гаса Різа з Солуня образував ся в Нїмеччинї. Перед кількома днями напали Араби на швадрон італїйскої кінноти і вирізали єго до ноги. Серед Европейцїв в Триполїсї страшний переляк.

Аґ. Стефанього доносить про битву з четверга слїдуюче: По спокійній ночи над раном спостережено, що Турки в числї 6.000 готовлять напад. Лїтаки зрекоґноскували ворожі позициї, після чого артилєрия зачала стріляти. Також корабель „Сицилїя“ брав участь в вельми завзятім бою. В кількох місцях прийшло до стрічі на баґнети, наші здобули зелений прапор і відперли Турків. Мимо огня перли Турки вперед, та се їм не удало ся. Одна батерия є знищена. Ворожі втрати є вельми значні, біля 1000 вбитих і велике число ранених. По сторонї Турків впало 1500 людий. Здає ся, що Турки втратили високого офіцира, бо єго мощі понесли Турки серед граду наших куль, причім впало велике число ворогів. Наших втрат на разї годї подати; буде здає ся, около 100 (?) вбитих і ранених. Кілька втрат треба приписати тому, що Араби стріляли зрадливо. Доми і села перед воротами Триполїсу спалено, так що від них нема тепер нїякої небезпеки. В містї спокій. Полїция увязнила одного жовнїра, перебраного за жебрака, котрий нїс лист. Пароплав „Сербія“ з 600 турецкими бранцями відплив до Тринїти. Положенє в Гомс є корисне. „Jeni Gazetta“ пише, що онодї зведено біля Триполїсу бій, в котрім Італїйцї мали 300 вбитих, а 60 з них дістало ся в полон.

„Berl. Tagblatt“ доносить з Царгороду, що Турки звернули увагу великодержав на се, що ґранати італїйскої артилєриї є затроєні. Дописець дневник „Corriere della Sera“ жалкує як, що огонь італїйскої фльоти при бомбардациї міста Бенґазі наніс найбільше шкоди в дїльници, де були самі женщини і дїти. Не дуже похлїбне сьвідоцтво для італїйского лицарства.

Операция на мори. До „Central News“ доносять з Риму, що часть італїйскої фльоти, стационованої на африканьскім побережу, одержала приказ відвідувати ріжні острови на Еґейскім мори. І дїйсно кораблї поїхали в сїм напрямі.

„Messaggero“ сповіщає, що між італїйским кораблем, котрий появив ся в дарданельскім проливі, і двома турецкими кораблями прийшло до бою, в якім один турецкий корабель утонув.

— **Сходини членів Христ. сусп. Союза** щоденно від 6-ої вечер **в канцеляриї ул. Хмельовского ч. 15, II пов**

НОВИНКИ.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Льонгина; римо-кат.: Наркиза. — В понедїлок: руско-кат.: Озиї Пр.; римо-кат: Маркила.

— **Білєти на другий концерт Маркіяна Шашкевича** при ласкавій участи п. Сальомеї Крушельницкої, який відбуде ся у Львові у вторник, дня 7. л. падолиста з незміненою програмою — набувати можна від понедїлка рана, дня 30. падолиста в книгарнї наукового Товариства ім. Шевченка (Ринок ч. 10.) На перший концерт викуплено білєти в однім дни. На другий концерт цїни обнижені. З огляду, що попит на білєти дуже великий, треба дуже спішити ся з закупном.

— **Чи глупе, чи злобне** те „Дїло“ — не знаємо. Досить, що нема дня, в якім би оно не пустило якогось глупого дотепу під адресою нашої часописи. За конфіскату „Свободи“ і „Дїла“ оно винує нас, бо мовляло „Дїло“ „християньско-суспільні рептильники від кількох днїв накликують ц. к. державну прокураторию, щоби помогла їм в боротьбі проти нас і сконфіскувала наш дневник“. Маєш, бабо, клопіт! Лише в справі богохульства, киненого редакциєю „Дїла“ в фейлєтонї „Шін-мі-хо“ висловили ми здивованє, „як могла прокураторія пересліпити так наглядну обиду признаної в Австриї релїґії“. Полїтичні статиї „Дїла“, хотьби як не дотепні, щоденне плюгавленє немилих єму людий, які виказують лише грубу некультурність редакторів, нам байдужні і з всякими претенсиями на тему конфіскати повинно би „Дїло“ звернути ся впрост до прокураториї. Але що шкодить „Дїлови“, як оно зогидить при сїй нагодї нашу часопись? Прецїнь і так на більше розуму єго не стати.

— **Жертви на „Дім сиріт“ в Станїславові** зволили ласкаво надіслати на книж вкладкову ч. 81. „Власної Помочи“ в Станїславові, отсї Добродїї: о. К. Лагола з Жабього 5 К і кличе о. радника В. Попеля з Олеши і о. радника Г. Ковча з Кошиловець; о. Луцкий з Черновець з нагоди вінчаня дра Н. 4 К; Церква в Милївцях 10 К; Церква в Борщеві 3 К; о. Ганушевский з Микуличина жертвував 48 примірників ключа до скорого обчислюваня відсотків виданого О. Лїсїкевичом, котрий до кождої каси надає ся, і можна єго у підписаного за цїну 2 К набути; п. Індишевска з Космача 5 К; о. Єронїм Бариш з Угринова жертвував книжку удїлову Власної Помочи ч. 5. на 117 К і книжку вкладкову „Власної Помочи“ ч. 70 на 77 К 01. з запавшими відсотками від 3. липця 1911; о. Амврозий Січиньский з Боришковець 20 К і кличе о. Ом. Кушика з Ольхівця і о. Ник. Сваричевского з Залїся; п. Ем. Дмитраш, жена о. декана Дмитраша з Залуча 5 К; о. Ів. Ляторовский з Долини складку в церкві і межи парохіянами 37 К (виказ поіменний слїдує пізнїйше); п А. Галїбей, студ. св. Богословія в Станїславові 1 К; о. декан Пор. Ступницкий з Говмача 10 К; о. Л. Билїньский неопрезвитер 5 К; о. Ів. Проскурницкий неопвезвитер 5 К: о. А. Тимків, неопрезвитер 5 К; о. Н. Терлецкий, неопрезвитер 3 К; др. Н. Сабат, директор ц. к. рускої ґімназиї в Станїславові 5 К; Уряд парох. в Рожневі складку в церкві 2 К 40 с; о Ів. Ухач завідатель з Єрмаківки 5 К і кличе п. Ник. Даниша, ц. к. професора ґімназиї в Коломиї і о. А Гаврищака сотрудника архікатедрального у Львові; о. Вас. Гординьский складку в часї акафисту в Глубокім і Хмелївцї 6 К 43 с; о. Ю. Кисїлевский з Видинова з акафисту в нед. по празн. Покрова Пр. Д. Мариї; А. Лїпіньска з Станїславова 1 К; Р. Цїтна з Радча 1 К; п. І. Павлюк, жена о. Павлюка з Давидковець 10 К і кличе п. Курдидикову з Циган і п. Стрільбицку з Сосулївки; о. П. Павлюк з Давидковець з акафисту 10 К; о. Мих. Ганкевич з Порогів складку 34 К 08 с; о. Іл. Курпяк з Карлова від себе 5 К, з акафисту 2 К 24 с; о. декан А. Дмитраш з Залуча з акафисту 13 К; о. Д. Бахталовский з Волчковець з акафисту 6 К; о. Місєвич з Колодрібки 10 К і кличе п. Джерджа і п. Клапоущака, професорів ц. к. рускої ґімн. в Станїславові; о. В. Новицкий з Олешкова від себе 2 К, зі скарбони церковної в Олешкові 2 К, від церкви дочерн. в Любківцях 2 К, від церкви дочерн. в Келихові 2 К, з акафисту 1 К; Уряд парох. в Молодькові з акафисту 3 К 20 с; Уряд парох. в Богородчанах-містї з акафисту 14 К 40 с; Уряд парох. в в Семаківцях, жертва зібрана в церкві в Михальчи 4 К 50 с; уряд парох. в Винятинцях з акафисту соборного 10 К.

Разом дотепер жертвовано 3.091 К 60 с. Дякуючи з цїлого серця П. Т. Добродїям за ласкаві жертви і труди в хосен бідних сиріт, прошу і дальше при роздїлї нагодї о них не забувати. Кромі жертв в грошах принимає ся з вдячностию стару одїж дїточу особливо зимову, а вкінци близких сусїдів просить ся, о датки в натураліях, якими нас вже честна громада Загвіздь на поклик свого отця пароха Навроцкого запомогла, за що на сїм місци складаю всїм жертводавцям, щиру і прилюдну подяку. — В Станїславові, дня 25. жовтня 1911. *о. Гордїєвский*, парох.

— **Дорожня а духовеньство.** Сьвященики глиняньского і львівского деканату, порішили звернути ся до митрополичого ординарияту з просьбою, поробити заходи у державних властий для заради зростаючої дорожнї всїх середників продукциї. Дорожня дає ся в знаки не лише урядникам, робітникам та селянам, она тяжить рівно важким тягаром на плечах духовеньства. Духовеньство одержує мінїмальну конґруу, доходи із jura stolae зменшають ся, отже й не диво, що материяльне положенє духовеньства і єго родин є пожалуваня достойне. Також духовеньство инших деканатів всїх епархій думає взяти ся за подібну акцию. Хто пукає, тому отворить ся!

— **Краєвий маршалок ґр. Ст. Баденї** занедужав на запаленє жил і сціп крови в нозї, зломаній давнїйше. З причини досить високої горячки відбула ся вчера в полудне лїкарска консилїя, в якій взяли участь професори Ґлюзїньский, Зємбицкий і инші.

— **Про „знесенє сьвят“.** В справі „Motu proprio“ — „De diebus festis“ виданих Апостольскою Столицею, звернув ся австрийский Епископат до Сьв. Отця з просьбою о порученє інтерпретациї сих розпорядків в Австриї. З одержаної відповіди слїдує, що „Боже Тїло“ і сьвята о місцевім характері мають бути поза головними сьвятами бережені безоглядно, що до инших сьвят мають бути они задержані і на дальше — однак без обовязку слуханя Служби Божої і заперестаня працї

— **Цїкавий архів.** У віддїлї рукописів бібліотеки імператорскої академії Наук в Петербурзї приміщено богатий архів відомого дослїдувача Словянщини, вже небіжчика академика І. Срезневского. Архів містить в собі богацько великої ваги материялів по фільольоґії, словяньскій лїнґвістицї та історії. В нїм є цїнні примірники жалованих грамот XIV XVII

в. московских царів та польских королів, писані на перґамені і вже полиняли від часу. Грамоти сї відносять ся до історії литовско-руских та українських земель. Великий інтерес має також переписка д. Срезневского, що складає ся з декількох тисяч листів від звиш 800 кореспондентів, серед яких є багато видатних европейских учених та діячів. Все те листоване має головним чином на цїли обміну думками по словянознавству, фільольоґії, історії літератури, памяток давно минулого в Росиї і взагалї в Словянщинї. В архіві є єдиний може з сього поля збірник біблїйских книг та инших творів помічених 1507 роком, евангеліє з начільними оздобами 1495 року, лїтописи XVII. в. й инш. Згаданий збірник оздоблено мистицкими рисунками і подекуди він писаний золотом і синьою краскою. Є також велика збірка автоґрафів рукописий ріжних письменників, а між ними і письменників українських: Квітки-Основяненка, Котляревского, (ориґінал „Москаля-Чарівника") й инші а також копії ріжних памяток руского і славяньского письма.

Маючи на увазї, що І. Срезневский (1812 до 1880 р.) цікавив ся українством і безпосередньо брав участь в национально-культурнім українськім руху (видаваня в Харкові в 1833—38 р. „Запорожской старини" 6 книг), можна не вагаючись сказати, що серед паперів і збірок цїнного архіва небіжчика, окрім зазначених документів і автоґрафії рукописів — є ще чимало материялів, документів, що відносять ся так чи инакше до полїтичної та культурної історії України. В інтересах української історії, бажано, щоби Академія Наук, як найскорше приступила до систематизациї архіва і зробила би єго доступним для дослїдувачів і істориків. — (П. П. в „Радї").

— **Гарний педаґоґ!** В перемискій женьскій учительскій семінариї прийшло ізза нетактовного поведеня суплєнта д-ра Ляйтґебера до прикрого скандалу. Др. Ляйтґебер, чоловік справдї без вихованя — прилюдно в клясї закинув одній учениці, що є „Rusinką bez wychowania". Очевидно, що такий болючий докір глубоко вразив ученицю і она з місця дала єму відправу: „Tak może mówić tylko ulicznik!" Др. Ляйтґебер попав в таку бішеність на сї слова, що цїлою силою ударив ученицю в лице так, що она впала під лавку.

Директор семінариї о. Фалат сейчас засуспендував войовничого суплєнта і передав справу краєвій Радї шкільній. — Дивно, що польскі часописи не вміють, чи не мають сьмілости станути на становищи чистої справедливости і осудити поступок, зовсїм „не гоноровий" д-ра Ляйтґебера. Та правда — він Познаньчик!

— **Плоди социялїстичної роботи.** Онодї в карнім повітовім судї у Львові львівский социялїст, засуджений на кару 6 тижневого арешту за крадїж і волокитство, зараз по оголошеню присуду кинув з віддаленя 3 кроків камінь величини голови дитини, на судию Баньковского. Социялїстичний „діяч" мірив здає ся по приміру Ваврака, в голову судиї — та не поцїлив. Гарні овочі „ідейної" социялїстичної роботи, нема що й казати!

— **Зїзд сионїстів.** Десяту конференцию галицких сионїстів скликано на 24. і 25. грудня до Станїславова. На дневнім порядку сеї конференциї стане окрім звіту з дїяльности партиї в минулім роцї і вибору нового партийного заряду ревізия полїтичної проґрами галицких сионїстів. В трох рефератах будуть обговорені: полїтична проґрама, економічні і культурні задачі сионїстів.

— **Переписка Редакциї.** *Вп. І. Я. в З.* Ми самі нїколи їх не визиваємо, але не стерпимо вічних і брутальних напастий на нашу часопись, на цїле сторонництво загалом і на поодиноких єго членів з окрема. Порадьте їм, най замовкнуть з напастями на нас, то не буде полєміки.

Вже вийшла брошура п. з.

В обороні правди і чести,

відповіди радн. Двора Ол. Барвіньского, д-ра К. Студиньского і д-ра Ос. Маковея на напасти „Дїла". Стор. 99. 16-ки. Цїна 50 сот. Набути можна в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок число 10.

Оповістки.

— **Зі Львова до Підлися** виїздить завтрішної недїлї окремий поїзд з головного двірця точно о 9 год. 20 мін. рано. До вчера вечер закуплено около 500 карт їзди. Білєти продає ся нинї в „Соколї" (ул. Руска 20) від 6. до 9. вечером, а завтра рано від 7. до 8. години на гол. двірци по 3 К за III. клясу, а по 4 К 50 сот. за II. клясу. На двірци продавати муть білєти касиєри „Сокола".

Посмертні † оповістки.

— **О. Григорий Козїцкий,** парох Залуча над Прутом, коломийского деканата, упокоїв ся по тяжкій недузї дня 25. жовтня в 45. роцї житя, а 21. р. сьвященьства. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 28. жовтня.

Відень. (ТКБ). Цїсар почував ся вчера зовсїм добре.

Відень (ТКБ). В палатї послів веде ся нинї дальша буджетова розправа. Промовляв мінїстер скарбу Маєр. Відповів на виводи Редлїха і опрокинув заміти, неначе би позициї буджету були неправдиві; є правдою, що після останного замкненя рахункового доходи були о 90 мілїонів корон висші, чим після буджету.

Відень. (ТКБ.) Дневник військових розпорядків оголошує: Цїсар іменував команданта XI. корпуса Шедлєра інспектором армії. Командант 30 див. піхоти Кольошвари іменований командантом XI. корпуса. Командант I. див. піхоти в Сераєві польний маршалок поручник Аппель іменований командантом XV. корпуса.

Льондон. (ТКБ). В столицї Китаю, Пекінї надїють ся леда хвиля вибуху ворохобнї появи ворохобних військ, тому Европейцї втїкають чим скорше звідси.

Після телеґрами з Шанґаю, ворохобники заняли Кантон і машерують на Пекін. Нинї-завтра рішить ся судьба китайскої династиї. Не диво, що найблизший сусїд, Японія, не може глядїти супокійно на розвиток подій.

„New. Jork Herald" доносить з Пекіну, що японьске правительство змобілїзувало 2 дивизиї піхоти і артилєрию і держить фльоту в поготові, бо боїть ся, що буде потреба чинної акциї в Китаю.

Всячина.

— **Пустомельство французкого парляменту.** Французка часопись „Matin" помістила недавно цїкаву статистику всїх бесїд французкого парляменту над буджетом і називає се пустомельством, яке до нїчого не довело. На першім місци, що до довготи бесїд ставить Талямаса, який найбільше забирає часу підчас засїдань; на другім місци стоїть Жоре. Коли правиця парляменту потребує до висказаня своїх полїтичних думок 7.150 стрічок печатаного слова в часописї, то радикальна лївиця зуживає до 33.100, поступовцї до 51.325, радикальні социялїсти до 59.920, а сполучені социялїсти уживають більше як 66.256 стрічок. Сї останні отже є одинокою партиєю, що до запереченя якоїсь ухвали найбільше говорить, бо зголошує все що найменше 360 своїх бесїдників, наколи радикальні социялїсти вдоволяють ся вже 275 бесїдами, а правиця тільки 46 бесїдами. І тут сповняє ся приповідка, що корова, котра багато реве, дає мало молока.

— **Жертви війни.** В теперішній хвилї, коли в кількох точках сьвіта проливає ся кров в братовбийчій борбі, на часї буде нотатка, виказуюча втрати, понесені людством з причини воєн. Число вбитих в війнах XVIII віку виносить 19 мілїонів людий; а в протягу 20 віків згинуло на війнах 1.200 мілїонів. На основі сих чисел робить звісний астроном Флямаріон цїкаві обчисленя: Кров сих жертв заняла би 1.800 мілїонів ведер і важила би 1.200 мілїонів пудів. Коли би тїла вбитих положити одно на другім, то утворила би ся драбина, по якій можна би вийти на місяць — драбина висоти 80 тисяч миль. Коли би вкинути тїла вбитих до каналу Ляманш, то утворив би ся міст між Франциєю і Анґлїєю, який роздїлив би північне море від Атлянтику. Коли би голови померших поставити одну на другій, повстала би стяжка, що шість разів опоясала би земску кулю.

Курацийний виноград

найкрасшої і найшляхотнїйшої якости, з великими ягодами, солодкий, сьвіжо з пня 5 клґр. 2 К 90 с. — **ПЧІЛЬНИЙ МІД** найгарнїйшої якости 5 клґр. 7 К.

L. Altney

Versecz 4, Ungarn. (10—10)

Забавляє і скорочує нудні хвилї житя лише

КІНО-ТЕАТР **STELLA MARE**

француского кінематоґрафічного Товариства. В салї будинку при ул. Городецкій ч. 2. а (давнїйше саля Нового театру) надзвичайні представленя сензацийних найновійших рухомих образів. Проґрама від 13. до 19. жовтня. Підчас продукциї і в антрактах буде пригривати сальонова музика. Білєти можна набувати від год. 3. по полудни при касї театру. Зміна програми що пятницї. Початок представленя о год. 3½ по пол. 1. Великі маневри австро-угорскої армії. 2. Кельнерка: драмат. 3. Наречена як мілїонерка: комедия. 4. Віщунка „Лялька" фантаст. балєт. 5. Подарунок з полкового коня. 6. Тиждень Ґомонда. 7. Останний вибрик Мілєра, ком.

!!! Купуйте !!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В." в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії".*

Підручник обнимає 190 сторін тексту, XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперве повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників I. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висшик кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеїв та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і институтах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може повчити ся з него нашої історії й **кождий осьвічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарні Наук. Товариства ім Шевченка", Ринок 10.

ВЕЛИКА

Илюстрована Библія Старого и Нового Завѣта

зладжена о. І. Мащаком, одобрена гр.-к. Митрополичим Ординариятом у Львові, видана Л. Ст. Добряньским в форматї великої чвертки 730 сторін печати, 43 ілюстрациї, продає ся по цїнї 12 К, без пересилки. Замовляти можна в руских книгарнях у Львові або у видавця Л. Ст. Добряньского в Судовій Вишнї, почта в місци.

(1—4)

Замовленя на осїхний транспорт

ВИН

лїтурґічних

приймає

Народна Торговля

у Львові.

Цїни вин при замовленях:

	висше 100 лїт.	від 50 до 100	від 25 до 50 лїтр.
Самородне	1·32 К.	1·36 К.	1·40 К.
Геґеляйс е	1·20 К.	1·24 К.	1·28 К.
Герцеґовиньске	1·10 К.	1·14 К.	1·18 К.
Австрийске	0·96 К.	1·00 К.	1·04 К.

Цїни за лїтру. Бочки платить ся осібно, але до двох місяців можна звернути їх до СТРИЯ, а вся почислена квота звертає ся.

Фрахт вина з місця продукциї до Львова оплачує товариство, а лише зі Львова замовляючий. Тисячі признань до перегляду.

(11—14)

ДО

АМЕРИКИ

КАНАДИ

найлїпше перевозить

Лїнія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка **99**.

Цїна переправи кораблем 160 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а **90** К за дїти понизше 12 лїт з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДЇЗД З ПОРТІВ:

Ультонія з Триєсту 31. жовтня.
Франконія з Рєки (Фюме) 9. листопада.
Панонія з Триєсту 14. листопада.
Карпатия з Триєсту 28. листопада.

З ЛЇВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавійші пароходи на сьвітї:

Мазітанія, дня 18/11 16/12 1910.
Люврітанія, 11/11. 9/12, 30/12 1911.

— **„Церковна Штука"**, торговля дієцезальна Інститута Непорочного Зачатия Пр. Діви Мариї в Станїславові має на складї вино лїтурґічне, сьвітло церковне і столове і всї прибори церковні. В своїх робітнях виконують і направляють ризи церковні, та виробляють всїлякі річи бронзівничі. Чаші, монстранциї, дарохранительничі і пр. золотимо огнево і тревало.

Сю торговлю припоручаємо ласкавій опіцї нашого Духовеньства і просимо о ласкаві замовленя. Все виконуєть ся по найнизших цїнах. Призначенє чистого зиску є Всечеснїйшому Духовеньству знане. (7—?)

З нагоди столїтних роковин уродин Маркіяна Шашкевича вказує Заряд канцеляриї Товариства „Просьвіта" на отсї брошури і книжки, що надають ся на відчити про Маркіяна і до масового ширеня.

І. Столїтє уродин Маркіяна Шашкевича, написав др. Ів. Брик „Просьвітні листки" ч 33, цїна 10 сот.

Горячо поручаємо сю брошуру незвичайно дешеву а написану живо, приступно і ясно. Книжочка висьвітлює часи до Маркіяна Шашкеввча, сьвітогляд Маркіяна і єго бажаня, єго праця і заслуги, Русалка Днїстрова.

2. Маркіян Шашкевич (з портретом), („Просьвітні листки" ч. 16.) Зміст: коротенька житєпись, 2) З віршів М. Шашкевича: Підлисє. Над Бугом, З окрушків, Думка, Днїстрованка. Цїна 6 сот.

3. „Руска Письменність" т. III.: **Твори Маркіяна Шашкевича.** Цїна в звичайній оправі 1 К 60 сот. в гарній оправі 2 К.

Книжки сї висилає ся по надісланю гроший і почтової оплати. При замовленях понад 20 К оплачуємо почту самі. Комісантам значний рабат. Замовленя слати на адресу: Канцелярия Товариства „Просьвіта" у Львові, ринок ч. 10.

Найприступнїйші оферти

Артистичка переплетня книжок

Львів, Ринок 10 дім тов. „Просьвіта"

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і бюрові
Книги церковні, Евангелия.
Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним уділяє кредиту.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL